

ben, hiszen a multimediális – és egyáltalán az ideaközpontú – művészet képviselői következetesen ragaszkodnak a műfajelméleti okfejtésekhez, a művészettudományi háttérvilágításhoz. A szerző azonban nem így tesz. Ellenkezőleg: jócskán megnehezíti a dekódolást, és ezen a háttér precíz jegyzete sem változtattevőlegesen. A *QU'*-ből ennek folytán inkább csak benyomásokat, hangulatokat, jelzéseket kapunk, s nem rajzolódik, bomlik ki egészében Abajkovics különben markáns alkotói arcéle, meghatározóan lírai attitűdje és kézműves tehetsége.

A valamivel több mint tíz esztendő felölelő alkotói opus jellegét tekintve két szakaszra tagolható: a grafóvizuális költészet, illetve az assembling domináns jelenlétére. Miközben a költészeti akcionizmus szellemisége töretlenül átfonja Abajkovics munkásságának egészét. A papír síkján láttamoztatott és tipológiai értelemben korántsem egytőről fakadó verbo-vizuális poétikákat továbbgondolva lép ki a szerző a harmadik dimenzióba, a költészeti tárgyak és az assemblingre jellemző nyelvi multistruktúrák tartományába. Tevőleges közreműködése a szombathelyi Leopold Bloom időszaki kiadvány realizálásában így kettős eredménnyel jár, mivel szerkesztőként és autochton szerzőként egyaránt beírja nevét e körünkben nem túl ismert és kultivált szintetikus műfaj legjobb nemzetközi auto-

ritásai közé. Korai vizuális költészetének szövegeközpontúsága fokozatosan veszít jelenlétéből, hogy átadja helyét az ikonikus megjelenítésnek. A szöveg idővel már csak egy-egy tautologikus fogalmi tükröztetés funkcióját látja el egy nagyobb képi szerkezetben, illetve élő előadásban.

A *QU'* jelentősége leginkább abban van, hogy felkelti az érdeklődést a szerző művésze iránt, amely sokrétűen tagolt, kifinomult és látványként is izgalmat keltő. Abajkovics *par excellence* egyetemese ívű alkotói arzenált igazgat, és azon kevesek egyike, akiknek az egyetemleges és helyi értékek szimultán megjelenítése és egyetlen minőségé formálása teljességében sikerült.

Ő úgy tartja, hogy Leopold Bloom szülővárosában művésznek lenni nemcsak szép feladat, hanem poétikai elkötelezettség is. Hinniünk kell neki.

SZOMBATHY BÁLINT

(*Fiatal Írók Szövetsége – Magyar Műhely Kiadó, Budapest, 2003, 78 oldal, 1500 Ft*)

ZSÁVOLYA ZOLTÁN:

Jimmy visszatér

„Furcsa könyv született.” Így a Kiskegyed című színes női magazin művészeti ajánlója egy nemrég megjelent kortárs magyar irodalmi alko-

tásról. De idézhetnék ugyanerre a szövegre vonatkozóan a Blikk, a Színes Mai Lap, a Story meg a Star Magazin nevű orgánumokból is. Mind osztozik ugyanis a többivel abban, hogy foglalkozott valamilyen módon Zsávolya Zoltán újabb (második) regényével, a *Jimmy visszatérrel*. Ez a műben szereplő Jimmy pedig az a „Jimmy”, semmi kétség: Zámbo Imre, a 2001 elején végzetes körülmények között, minden valószínűség szerint fegyvertől baleset következtében elhunyt zenész-énekes! „A család felháborodottan tiltakozik – véli tudni ezenfelül az újságíró –, a rajongók meg olvassák. Ilyen az élet.”

Az életről magam ugyan még elhamarkodottnak érzem sarkos megállapítást tenni, azt viszont érdekelem, hogy az *irodalmi élet* egy kis sé meg van döbbenve, és tanácstalan e friss teljesítménnyel kapcsolatban. Vagy talán nem is annyira az irodalmi élet, amely inkább arisztokratikusan hallgatni látszik, hanem egyszerűen csak a közvélemény? Mi történt? Zsávolya Zoltán három, kétségtelenül az artistikum szférájához tartozó elbeszélésűjtemény, egy szövegirodalmi regény és egy szellemes antilírát tartalmazó verseskötet után botránykönyvet adott volna ki, mégpedig feltehetően előre megfontolt szándékkal, jól átgondoltan? Mi ez, ha nem önmagában is botrányos dolog, lealacsonyodás, méltatlan műfaji „mésalliance” a rá-

adásul még – többen hangsúlyozzák – folyóirat-szerkesztőként és egyetemi oktatóként is tevékenykedő alkotó részéről!? Lám csak, alapvetően pozitív dolgokkal is hogy rá lehet húzni valakire a vizes lepedőt...

„Az embernek jóformán még érettségiznie sem szabadna – jegyzi meg egy helyen Zsávolya –, és akkor formális kvalifikációjának infójával visszaélve egyetlen félművelt és/vagy autodidakta sem kérdőjelezhetné meg, hogy (nem több, de nem is kevesebb:) író.” Mára szerencsésen távol kerültünk a fésületlen őstehetségek romantikájától, akik nemegyszer úgyis csak a póz kedvéért voltak annyira fésületlenek. Ilyen körülmények között mindössze két kérdést kell megvizsgálunk Zsávolya Zoltán Jimmy-regényével kapcsolatban is. Először: milyen a minősége a szövegnek? Másodszor pedig: valóban elkövetődik-e a kegyeletsértés, a halottgyalázás bűne, igazolható-e a sajtó egy része, a megsértett rajongók és a valamiért (talán magukból kiindulva) a szerző anyagi érdekeltségéről fecsegő rokonság által hangoztatott vád?

A másodikkal kezdve, Zsávolya Zoltán a jelek szerint inkább kedveli Jimmy figuráját, mintsem gyűlöli. Ezért kebelezi be tizenhárom fejezet során a maga, helyesebben a nagybetűs Művészet számára. Más ügy, hogy mint afféle „posztkulturális” alkat, ironikus csipkelődéssel, az intellektuális szeretet nyelven fejezi ki

magát. Mégpedig változatosan, hol egy, az énekessel szerelmi kapcsolatba bonyolódó „banya” pátoszában, hol a szokványos „kísértethistória” nyers kliséin keresztül. Mindeközben ügyel arra, hogy a maga módján legyen/maradjon következetes és eredeti a hangütése. És tényleg, van itt minden, ami más epikai munkáiban is fellelhető: saját és idegen szövegköziség, elbeszélői és szövegi önreflexió, esszéizmus. Mintha csak a korábbi regényt, a *Hollandi bolygót* olvasnám, legfeljebb a szokásosnál több egyszerű mondattal, párbeszéddel megspékelve!

Maga az író azt nyilatkozta (ez már a Heti Válasz hasábjain történt), hogy *Jimmyje* „stiláris állagát tekintve teljesen egynemű korábbi műveivel”. Magam sem tudnám ennél pontosabban kifejezni „olvasási tapasztalatom” lényegét. Talán csak annyit tennék még hozzá, hogy az igazi irodalomnak, ahelyett, hogy köldöknéző elitizmusba zárkózik, véleményem szerint az alapvető igényesség mellett meg kell találnia a (nagy)közönséget is. Nevezzük bár ezt a „megtalálást” a könyvkiadási műveletek rentabilitásának vagy bármi másnak.

BORÓK SZABOLCS

(*Crampas Könyvek, Budapest, 2003,*
176 oldal, 1490 Ft)

EDUARDO MENDOZA:

A csodák városa

Bár magyarul 1991-ben már megjelent Mendoza *A vízözön éve* című regényéből egy részlet, mindeddig nélkülöznünk kellett a spanyol apától és katalán anyától született szerző műveit. Mendoza tolmácként dolgozott kilenc évig, így szoros kapcsolatát a nyelv lappangó elemeivel, a jelek sokféleségével terjedelmes regényében minduntalan tapasztalhatjuk. Igen sok múlik persze a fordító nyelvi gazdagságán is: néhány zavaró hibától eltekintve bámulatos textúrába csöppenünk.

Onofre Bouvila, az eldugott kis katalán faluból Barcelonába érkező, álmokkal teli tizenéves Braulio úr panziójában kezdi kalandokkal és megújulásokkal teli életét. Miután egy héttig seholy sem kap munkát, hiába akar az otthoni nyomortól megszabadulni, bejárja a kilátástalan és sivár negyedeket; egy váratlan találkozás megmenti attól, hogy nagyszabású terveit feladva csüggedten hazakullogjon. Barcelonában 1882-ben már lázasan készülődnek a világtalálásra, főhősünk pedig az építkezésen kószál, beszédbe elegyedik az emberekkel, kiismeri a művezetők, mérnökök, ácsok, kőművesek, építészek és segédek hierarchiáját, és közben anarchista röplapokat osztogat. Így kezdődik kilátása a nincstelenségből, sötét üzelmei pedig a leggazdagabbak közé juttatják, bár